

การประเมินผลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต:
มุมมองของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

กาญจณี พันธุ์ไพโรจน์
รัชนีฉาย บรรณทอง
คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
b_kanjane@yaho.com
bnuch@tu.ac.th
DOI : 10.14456/tujournal.2016.5

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผล การใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต: จากมุมมองของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2554 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และปฏิบัติงานหน้าที่พยาบาลวิชาชีพเป็นระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป ในโรงพยาบาลภาครัฐ จำนวน 50 คน และภาคเอกชนจำนวน 120 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 170 คน โดยมีเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 มุมมองของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต 6 ด้าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alphacoefficient) ได้ค่าความเที่ยงด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ 0.89 ด้านความรู้และความสามารถทางการพยาบาล 0.90 ด้านทักษะทางปัญญา 0.88 ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 0.85 และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 0.87 ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ 0.89 และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถาม ปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตรายข้อทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้นด้านความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับทางการพยาบาล อยู่ในระดับ ปานกลางค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 จากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถ นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้บริหาร และนำข้อมูลไปใช้ ประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุง และการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร

บัณฑิต เพื่อการนำไปสู่การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องต่อความต้องการขององค์กร
ตามสภาพการณ์

[วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2558]

คำสำคัญ: การประเมินผล, หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

An Evaluation of the Nursing Science Program: The Viewpoint of Superiors and Colleagues

Kanjaneer Phanphairoj

Ratchaneechay Bannathong

Faculty of Nursing

Thammasat University

b_kanjaneer@yahoo.com

bunch@tu.ac.th

DOI : 10.14456/tujournal.2016.5

ABSTRACT

The study is an evaluative research, which aims to evaluate the Nursing Science Program of Thammasat University from the viewpoint of the superiors and colleagues. Samples in this study are the superiors and colleagues, who have worked with the graduates from Nursing Science Program of the Faculty of Nursing, Thammasat University for academic year 2011. The samples are composed of 50 superiors and 120 colleagues at the public or private hospitals where the nurses have worked for more than 6 months. The research measurement is a questionnaire which consists of 3 parts. The first part is the personal demographic information. The second part is their opinions on the graduates in 6 aspects. This evaluative research uses the Cronbach's alpha coefficient method for checking reliability. The results regarding reliability are as follows: 0.89 in the moral aspect, 0.90 in the knowledge and competence aspect, 0.88 in work skills, 0.85 in relationships and responsibility, 0.87 in the numeric analysis communication and technology skills, and 0.89 in the nursing professional skills aspect. The third part comprises open-ended questions that elicit suggestions from the employers.

The results of the study show that the overall level of professional nurses is considered to be at a high level; however, there are two questions of the numeric analysis communication and technology skills on their English skills at a normal level (Me = 3.49, S.D. = 0.66) and their English communication skill (Me = 3.38, S.D. = 0.70). This study provides results that are useful in the policy-making of the faculty to improve

the Nursing Science Program which responds to the employers' requirements and changing situations.

[Thammasat Journal, Volume 34 No.3, 2015]

Keywords: Evaluation, Bachelor of Nursing Sciences Program

บทนำ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ตระหนักถึงคุณภาพมาตรฐานของการผลิตบัณฑิตพยาบาลว่า ควรมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ศึกษามานั้น ไปให้ความรู้ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามความต้องการของผู้ป่วย หรือผู้ที่ขอรับคำปรึกษา นับเป็นภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพประชาชนในประเทศโดยรวม ดังนั้น คุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของหลักสูตร และคุณภาพมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ในวิชาชีพมีความสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้แก่สังคม ตลอดจนการให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามความต้องการของผู้ป่วยหรือผู้ที่ขอรับคำปรึกษา ผู้สำเร็จการศึกษายาบาลจากสถาบันจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และจริยธรรมของวิชาชีพ สามารถให้การพยาบาลทั่วไปได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งในบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ กับบุคคลทุกวัย ครอบครัว และชุมชน ในทุกภาวะสุขภาพ มีภาวะผู้นำ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีพื้นฐานทางปัญญา สามารถปรับตัว เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองดี และผดุงไว้ซึ่งความเป็นธรรมและความถูกต้องของสังคม จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ใช้บัณฑิตระหว่างปี พ.ศ. 2552-2554 พบว่า ความพึงพอใจผู้ใช้บัณฑิตมีต่อบัณฑิตในด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข และการสื่อสารและเทคโนโลยี ลดลงมาอย่างต่อเนื่อง (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554)

การติดตามประเมินผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547) โดยเฉพาะการสอบถามความคิดเห็นจากผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน บัณฑิตในด้านต่าง ๆ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านคุณภาพบัณฑิตตัวชี้ที่ 2.10 คุณภาพของบัณฑิตปริญญาตรีตามกรอบมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552) โดยครอบคลุมคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานในการประเมินคุณภาพบัณฑิต และการวางแผนปรับปรุงการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการด้านสุขภาพ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงานในสาขาวิชาชีพพยาบาล ด้านความรู้ ความสารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณภาพบัณฑิตที่ออกไปรับใช้สังคมตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต มากน้อยเพียงใด นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียน

การสอนให้ครบวงจรตามกลไกการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเป็นนักวิชาการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปแล้วนั้น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปประกอบเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมประเมินผู้สำเร็จการศึกษาว่า มีความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมากน้อยเพียงใด และนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางพัฒนากระบวนการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต: จากมุมมองของผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาจากมุมมองของผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จในปีการศึกษา 2554 ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552) ประเมิน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ 2) ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภายหลังจากได้รับการอนุมัติการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2554 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตัวอย่าง คือ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2554 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคัดเลือกจากระดับผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและเพื่อนร่วมงานที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ 6 เดือนขึ้นไป จากโรงพยาบาลภาครัฐ จำนวน 50 คน และโรงพยาบาลภาคเอกชนจำนวน 120 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือจากแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2554) จัดทำเป็นเครื่องมือ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบประเมินผลการใช้หลักสูตร ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2554 มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุคลากรพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน สถานที่ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ในตำแหน่งงาน ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อการประเมินผลการใช้หลักสูตรในมุมมองของผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและผู้ร่วมงานด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึง 5 เห็นด้วยมากที่สุด ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 35 ข้อ คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ 9 ข้อ 2) ด้านความรู้และความสามารถทางการพยาบาล 3 ข้อ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 8 ข้อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 6 ข้อ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6 ข้อ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ 3 ข้อ และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับข้อแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นสัมภาษณ์ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ความโดดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ 2) ความต้องการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ความตรง (validity) ดำเนินการตรวจสอบความเชิงเนื้อหาของเครื่องมือแบบประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจทานเนื้อหาแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนี IOC 0.50-1.00 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

ความเที่ยง (reliability) ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือแบบประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยทดสอบกับตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริงโดยเก็บกับผู้บัณฑิตที่โรงพยาบาลภาครัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 ชุด หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Santos, J. R. A., 1999) ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ เท่ากับ 0.89

ด้านความรู้ ความสามารถทางการพยาบาล เท่ากับ 0.90 ด้านทักษะทางปัญญา เท่ากับ 0.88 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เท่ากับ 0.85 และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เท่ากับ 0.87 และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัย จากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 และหลังจากได้รับอนุมัติการดำเนินการวิจัยในคน ดำเนินการจัดทำหนังสือขอเข้าเก็บข้อมูลแจ้งหัวหน้าหน่วยงาน และดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยเข้าดำเนินการแจกแบบประเมินด้วยตนเอง โดยชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์ในการให้ข้อมูล วัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอบคำถามตัวอย่าง
2. โรงพยาบาลภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ ผู้วิจัยจัดส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์และประสานกับผู้ประสานงานในแต่ละโรงพยาบาล โดยจะโทรศัพท์สอบถามและกำหนดระยะเวลาในการจัดส่งแบบประเมินกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย เครื่องมือฉบับที่ 1 ตอนที่ 1 และ 2 ทำการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสำหรับตอนที่ 3 พร้อมด้วยเครื่องมือฉบับที่ 2 ทำการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับอนุมัติการดำเนินการวิจัยจากคณะอนุกรรมการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคนชุดที่ 2 เลขที่ 135/2557 ระหว่างการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ประสานงานเก็บข้อมูลดำเนินการชี้แจงให้กับตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ผลกระทบจากการเข้าร่วมโครงการ และการรักษาความลับการสรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวม กรณีที่ไม่ประสงค์ตอบคำถามบางข้อสามารถข้ามไปได้ และสามารถยุติการเข้าร่วมโครงการได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น และผู้ร่วมงานบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 170 คน พบว่าเป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุระหว่าง 20-35 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 มีอายุเฉลี่ย 32.68 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.33) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 82.9 และสำเร็จการศึกษาปริญญาโทจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ส่วนใหญ่บัณฑิตปฏิบัติงานในโรงพยาบาลภาครัฐจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และโรงพยาบาลภาคเอกชนจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

2. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ตามมุมมองของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น และผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 การยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 อันดับที่ 2 การให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทุกคนอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 และอันดับที่ 3 การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและประเพณีไทยค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56

2.2 ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น และผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และข้อที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ คือ ความเข้าใจในบทบาทวิชาชีพของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 และความสามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ในขณะที่ผลการประเมินความสามารถของบัณฑิตเรื่องความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับทางการพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 อันดับที่ 2 ความพยายามในการพัฒนาวิธีการดำเนินงาน

ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 และอันดับที่ 3 ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 และข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คืออันดับที่ 1 ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานในวิชาชีพและต่างสาขา มีค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 อันดับที่ 2 ความสามารถรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และอันดับที่ 3 ความสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53

2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี พบว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คืออันดับที่ 1 ความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานและ/หรืออินเทอร์เน็ตเพื่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 อันดับที่ 2 ความสามารถอธิบายข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ มีค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และอันดับที่ 3 ความสามารถในการเขียนรายงานทางการแพทย์ มีค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ในขณะที่ มีผลการประเมินในเรื่องความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

2.6 ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ร่วมงานเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านนี้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 และมีผลการประเมินรายข้ออยู่ระดับมากทุกข้อและค่าเฉลี่ยใกล้เคียง คือ ความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ทักษะและความชำนาญเกี่ยวกับวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิก มีค่าเฉลี่ย 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

3. ข้อเสนอแนะและสรุปประเด็นการสัมภาษณ์

3.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ดังนี้

1) บัณฑิตมีความรับผิดชอบสูง สามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มารับบริการที่หน่วยงาน เอาใจใส่และคำนึงถึงความต้องการผู้รับบริการเป็นสำคัญ และมีความเข้าใจในบทบาทวิชาชีพของตนเอง

2) บัณฑิตมีความโดดเด่นและแตกต่างจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาอื่น คือ มีภาวะความเป็นผู้นำสูง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและแสดงออกทางความคิด จึงส่งผลให้

มีความเชื่อมั่นใจตนเองสูง แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าบัณฑิตยังขาดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ความอดทนต่อปัญหาและการรักษาภาวะเยียบค่อนข้างต่ำ

3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในมุมมองของผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและเพื่อนร่วมงาน ดังนี้

1) การปฏิบัติตนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาทิเช่น การเคารพนับถือ และให้เกียรติผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมวิชาชีพ การควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างสุ่มรอบคอบ รวมถึงการสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรเพื่อให้เกิดความรักต่อองค์กร เห็นกับประโยชน์ของส่วนรวมหรือองค์กรมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

2) ความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการพยาบาล เพื่อให้สามารถใช้ทักษะทางการสื่อสารที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีผู้รับบริการ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงทักษะการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ อาทิเช่น การศึกษาข้อมูลทางการพยาบาล การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้

3) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถนำทักษะการใช้เทคโนโลยี มาบูรณาการร่วมกับการให้บริการได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านการพยาบาลของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการประเมินผลการใช้หลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ในมุมมองของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน สรุปโดยภาพรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 และด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 อยู่ในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิชญาวีร์ สีนสวัสดิ์ (2550) เรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) โดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.74) ทุกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตมากกว่า 3.5 คิดเป็นร้อยละ 70 โดยความพึงพอใจด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 4.07) เป็นลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของสาขาพยาบาลศาสตร์ที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ มีความรู้และเข้าใจหลักศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย สิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลสิทธิอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ เช่น สิทธิผู้บริโภค สิทธิเด็ก เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการปฏิบัติการพยาบาล มีความรู้ในหลักการตัดสินใจ

เชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาล มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ องค์กร และสังคม เข้าใจความแตกต่างของค่านิยม ความเชื่อ ของคนในสังคม และยอมรับฟังความคิดเห็น ความเชื่อ ที่แตกต่าง และปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตย

ผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ในมุมมองของผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงาน ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้ร่วมงานในวิชาชีพและต่างสาขา ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 สอดคล้อง กับผลงานวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553) เรื่อง ผลการสำรวจคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2553 พบว่า ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังต่อบัณฑิตในด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสามารถอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.83, ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน = 0.78) เป็นลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสาขาพยาบาลศาสตร์ที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ สามารถรับผิดชอบตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาทอย่างเหมาะสม สามารถ ปฏิบัติงานเป็นทีมได้ทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตาม ในทีมการพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ และกับ ประชาชนได้ และสามารถให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานในความรับผิดชอบ/ พัฒนาองค์กร ชุมชน และ/หรือสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อบัณฑิต พบว่า บัณฑิต มีภาวะผู้นำสูง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นใจตนเองและกล้าที่จะแสดงออก มีความ รับผิดชอบสูง มีการปรับตัวในการทำงานได้ดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการที่หน่วยงาน เอาใจใส่ และคำนึงถึงความต้องการผู้รับบริการเป็นสำคัญ และมีความเข้าใจในบทบาทวิชาชีพของตนเอง แต่ยังคงมีบางประเด็นที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา คือ ความอดทนต่อสภาวะการณ่ค่อนข้างน้อย มีความเป็นตัวของตัวเองสูงมากจนส่งผลต่อการรักษาภาวะเบี่ยงวินัย ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึง มีความต้องการให้คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพ ได้พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งกล่าวได้ว่า ในการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมและจริยธรรมยังขาดในเรื่องของความอดทน ต่อสภาวะการณ่ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรักษ์ ศุภกิจเจริญ และคณะ (2554) ที่พบว่า การส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้นส่งผลต่อการปรับตัวและการทำงานเป็นทีม รวมถึง ความอดทนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและควบคุมอารมณ์ได้ สามารถตัดสินใจ อย่างสุขุมรอบคอบ

ผลการวิเคราะห์ยังพบอีกว่าผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจณี พันธุ์ไพโรจน์ (2555) ที่พบว่าความยึดมั่นผูกพันและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในที่ทำงานมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ยังพบว่าความยึดมั่นผูกพันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลที่ตามมาคือบุคลากรมีความทุ่มเทและความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าต่อองค์กร เห็นแก่ประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก อีกทั้ง มีความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอย่างต่อเนื่องและลดปัญหาการลาออกของบุคลากร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือความสามารถด้านการสื่อสารและภาษาอังกฤษซึ่งมีความจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ปัจจุบันเมื่อประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และมีการเปิดโอกาสด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งวิชาชีพพยาบาลก็เป็นวิชาชีพหนึ่งที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศไทย (กรมอาเซียน, 2556) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภาวดี เจริญวานิช (2556) ที่กล่าวว่า การเพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของพยาบาลไทยในการแข่งขันและควรมีการวางแผนพัฒนานักศึกษาพยาบาลไทย ให้สามารถแข่งขันกับพยาบาลจากประเทศอื่นในอาเซียนได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของผลการวิจัย

1. การนำสารสนเทศจากการศึกษาครั้งนี้ไปประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อการนำไปสู่การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้อง และเหมาะสมต่อความต้องการขององค์กรตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของโลกปัจจุบัน
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างทักษะทางภาษาของบัณฑิต จึงควรมีกิจกรรมการส่งเสริมทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร และการสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรที่ทำงาน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและทักษะทางภาษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตในการปฏิบัติงานพยาบาลต่อไป
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรที่ปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน. (2556). *ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน*, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการต่างประเทศ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2554). *ผลการพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ ปีการศึกษา 2554*. กองแผนงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- กาญจณี พันธุ์ไฟโรจน์. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 20(5), 373-389.
- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2547). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2553). ผลการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2553. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nurse.nu.ac.th/Web11/Graduates/Like/2.Characteristics.pdf> (10 มีนาคม 2557).
- จรงค์ ศุภกิจเจริญ, วิชียา ยลพันธ์ และปริญญา แร่ทอง. (2554). ผลของโครงการพัฒนาจริยธรรม สัมฤทธิ์ต่อคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 19(3), 62-73.
- พิชญาวีร์ สีนสวัสดิ์. (2550). รายงานการวิจัย ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2548. *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2556). วิกฤตการณ์การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาของนักศึกษาพยาบาลเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 21(7), 722-728.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2550). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร.

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods*, 39(2), 175-191.

Santos, J. R. A. (1999). Cronbach's alpha: A tool for assessing the reliability of scales. *Journal of extension*, 37(2), 1-5.